

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 5) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 5) 2020.

Mark Drakeford
Y Prif Weinidog

14 Awst 2020

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys y darperir ar ei chyfer yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Yn benodol, maent o'r farn y dylid llacio'r cyfyngiadau a geir yn y prif reoliadau cyn gynted ag y bernir nad yw bellach yn angenrheidiol nac yn gymesur eu cadw ar eu ffurf bresennol.

Bydd y Rheoliadau yn peidio â chael effaith ar ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau (heb gynnwys toriad) sy'n dechrau ar y diwrnod y gwneir yr offeryn oni bai, yn ystod y cyfnod hwnnw, y cymeradwyir y Rheoliadau gan y Senedd.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y Rheoliadau yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a Siarter Hawliau Sylfaenol Ewrop, mae'r Llywodraeth yn credu bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaeniad clefydau heintus a/neu y caniateir yr ymyrraeth gan fod nod dilys i'r ymyrraeth honno, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth hefyd yn credu bod y Rheoliadau yn gymesur.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os yw hynny'n angenrheidiol mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid i bob cyfyngiad a gofyniad o'r fath gael eu cyfiawnhau ar y sail bod iddynt nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd, a'u bod yn gymesur. Mae parhau i addasu'r gofynion a wnaed drwy'r Rheoliadau gwreiddiol yn ymateb cymesur. Mae'r darpariaethau hyn yn cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a achosir gan y coronafeirws â'r angen i gynnal hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n dal i fod yn gymesur â'r angen i atal cyfradd drosglwyddo'r coronafeirws rhag cynyddu, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Gwneir y Rheoliadau o dan adrannau 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984.

Mae rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn ar gael yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Cafodd y prif Reoliadau eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd o ganlyniad i fynychder a lledaeniad coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2).

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio rheoliad 12 o'r prif Reoliadau i bennu bod casglu gwybodaeth gyswllt oddi wrth unrhyw berson mewn mangre y mae'r rheoliad yn ymwneud â hi yn "fesur rhesymol" y gellir ei gwneud yn ofynnol ei gymryd. Mae gwybodaeth gyswllt yn golygu digon o wybodaeth i allu cysylltu â'r person os gallai fod wedi dod i gysylltiad â'r coronafeirws yn y fangre. Caiff canllawiau eu cyhoeddi o dan reoliad 13 i ategu hyn ac i nodi'r mangreoedd risg uchel hynny lle mae'r Llywodraeth yn ystyried bod rhaid cael gwybodaeth gyswllt a'i chadw.

Mae'r Rheoliadau hefyd yn ehangu'r diben ar gyfer cymryd camau rhesymol, i gynnwys lleihau lledaeniad y coronafeirws gan y rhai sydd wedi bod mewn mangre. Law yn llaw â chanllawiau, bydd y mesur rhesymol a'r diben newydd yn creu sail gyfreithlon ar gyfer prosesu data gan y rhai sy'n gyfrifol am fangreoedd.

Mae adran 45F(5)(a) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 yn ei gwneud yn glir na chaiff rheoliadau diogelu iechyd – megis y prif Reoliadau – greu trosedd y gellir ei chosbi drwy ddeddfryd o garchar. Roedd y diwygiadau i'r prif Reoliadau a gyflwynwyd gan Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 4) 2020¹, yn anfwriadol, yn cynnwys deddfrydau o garchar, yn ogystal â dirwyon, o ganlyniad i fynd yn groes i'r gofynion a osodwyd gan baragraff 3(1) o Atodlen 5 newydd i'r prif Reoliadau. Mae'r rheoliadau sy'n cael eu gwneud heddiw yn unioni hyn.

Daw'r Rheoliadau i rym ddechrau dydd Llun, 17 Awst 2020.

Mae'n hollbwysig cymryd pob mesur rhesymol i gyfyngu ar drosglwyddo'r coronafeirws. Cafodd y coronafeirws ei ddatgan yn Argyfwng Iechyd y Cyhoedd o Bryder Rhyngwladol ar 30 Ionawr 2020 gan Sefydliad Iechyd y Byd, a chymerir camau ledled y byd i gyfyngu ar ei drosglwyddo. Asesiad Prif Swyddog Meddygol Cymru, ar y cyd â'r Prif Swyddogion Meddygol eraill ar draws y DU, o hyd yw bod y risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o'r coronafeirws yn uchel.

Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod llacio ac addasu'r cyfyngiadau drwy wneud y diwygiadau i'r prif Reoliadau yn gymesur â'r hyn y mae'r prif Reoliadau'n ceisio ei gyflawni, sef ymateb i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

¹ Gwnaed gan Weinidogion Cymru ar 7 Awst 2020.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n codi o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd y cyhoedd brys, gan gynnwys yr angen i lacio unrhyw gyfyngiadau nad ydynt bellach yn gymesur â'r ymateb hwinnw, ni fu ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau Hysbyswyd Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd Ei Mawrhydi a'r Swyddfa Farnwrol am y gwall, y mae'r Rheoliadau hyn yn ei gywiro, ar 10 Awst 2020 (y diwrnod y daeth y darpariaethau newydd i rym).

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori â'r Comisiynydd Gwybodaeth ynglŷn â'r cynigion drafft ar gyfer casglu data yn unol ag Erthygl 36 o'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR) a chafodd eu sylwadau eu hystyried wrth ddrafftio rheoliad 2 o'r Rheoliadau. Mae Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod y Rheoliadau hyn yn gydymffurfio â'r GDPR.

Yn ehangach, cafodd unigolion a busnesau wybod am y cyfyngiadau yn y Rheoliadau gwreiddiol drwy ddarllediadau gwybodaeth gyhoeddus parhaus ar raddfa fawr ledled y DU, gan gynnwys gan Brif Swyddog Meddygol Cymru, Prif Weinidog Cymru a Phrif Weinidog y DU.

Mae'r Prif Weinidog, ynghyd â Gweinidogion eraill a Llywodraeth Cymru, wedi parhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i unigolion a busnesau gydol y newidiadau dilynol i'r Rheoliadau. Nododd y Prif Weinidog, yn ei gynhadledd i'r wasg ar 31 Gorffennaf, y bwriad i wneud y newidiadau a gyflawnir drwy'r Rheoliadau a wneir heddiw, os byddai'r amgylchiadau'n caniatáu hynny. Cafodd y newidiadau arfaethedig hyn gyhoedduswydd eang wedyn. Cadarnhaodd y Prif Weinidog y byddai'r newidiadau hyn yn cael eu gwneud yn ei gynhadledd i'r wasg ar 7 Awst.

6. Aseiad effaith rheoleiddiol ac asesiadau eraill

Ni luniwyd aseiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd yr angen i'w rhoi ar waith ar fyrder fel rhan o'r ymateb parhaus i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

Mae crynodeb o aseiad o'r effaith ar gydraddoldeb yn cael ei baratoi ar gyfer ei gyhoeddi a bydd ar gael yn: <https://llyw.cymru/asesiadau-or-effaith-ar-gydraddoldeb-coronafeirws>.